

Makói Független Újság

POLITIKAI NAPILAP

Regisztráció és kiadói nyilvántartás
Budapesti I. r. Z. Telefcsozám 124.

Szerkesztési feladó:
ÖZV. DR. KISS PÁLÉ.

Alapította:

DR. KISS PÁL.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK HELYBEN:
Fél évre 7 korona | Egy évre 12 K 20
ELŐFIZETÉSI ÁRAK VIDEKEN:
Fél évre 10 korona | Egy évre 20

A király a választójog kiterjesztéseért

A hűvös-borus áprilisi napon csak alig mögöttünk hagyva a telet, érezve természetanyánk ujjáébredését, a nagy megújodást, amely kiszalja a fák rügyeit, mintegy beszédes dokumentumát annak, hogy a nagy Természet, mint anyai évmiliók óta, körforgásának útján ezidén is megtermékenyíti a földet; pompával von be mező-erdőt, ragyogó napfénybe varázsolja a kiellen tájat.

A hűvös borus áprilisi napon, amidőn a magyar hazafiainak bajonetterdeje mered a világ háram tája felé, magyar ágyuk dörögnek a széteken; magyar munkások izmai feszülnek a zakatoló gépi gyárakban, amidőn a földmivás ekéje szánja a magyar falajt, azon a hűvös-borus áprilisi napon történelmi dátuma van a magyarnak.

Az elnyomatás, a reakció zord nézetű lovagjai nem állíthatják meg a történelem hatalmas kerekét, mert az az elemi erővel, a maga törvényeinek pontosságával működő ismereteink által még egészében ki nem fűrkészett erejével tovább lendült és meghozta azt, amiért Magyarországon úgy a sajtóban, mint a politikában évtizedek óta a legelkeseredettebb és legeldurvultabb harcok folytak.

A mai napon a demokrácia nagy lépést tett előre és ha még nem is érte el a maga teljes egészében végleges eredményét, mert nem bocsátta be az alkotmány sáncaiba a nemzet egyetemét, de az a tény, hogy Magyarország ko-

ronás királya fontos szociálpolitikai reformokat és a választójogot sürgeti — nagy lépés.

A ma akkor lesz befejezve egészen, ha Tisza István gróf és társai eltávoznak a kormány éléről, mert nincsen bizodalomunk ahhoz, hogy olyan, a legszélesebben kiterjesztett választójogot hozhasson, amely minden irányban és szempontból kielégíthető lenne.

A belpolitikai átalakulást illetőleg 1848. március 15. óta talán az egyetlen olyan történelmi fordulópont, amelynek Magyarország újabbkori történelmében olyan jelentősége van, mint a mai napnak. 1917. április 28-ike, a magyar fejlődésnek és boldogulásának oly hatalmas perspektívát nyitja meg, amelyet egyelőre a maga egész nagyságában be sem láthatunk.

Bármennyire is örülünk a legelsőbb kéziratokan foglaltaknak, meg kell állapítanunk, hogy az igazi választójogot csak egy másik, ezt a kormányt valószínűleg már nemsokára felváltó másik kormány fogja hozni.

Örömről azonban igen nagy, mert királyunk gyakorlati érzéket árul el a nép ügyei iránt, és uralkodásához a legvérmesebb reményt fűzhetjük.

A nagy eseményről az alábbi tudósításban számolunk te:

A hivatalos lap holnapi száma a királynak a miniszterelnökhöz intézett következő legelsőbb kéziratát közli:

Kedves Tisza!

Tróraléptem után indítva éreztem magamat, hogy közvetlen érintkezés útján közelebbről megismerjem a magyar közélet különböző irányzatait, a pártok vezetőinek a helyzetre és az előttünk álló feladatokra vonatkozó feltevéseit. Helyet adtam tehát amaz előterjesztésnek, hogy pártkülönbség nélkül kihallgatásra hívjam a magyar politikai pártok vezető tagjait és körelműkre ismételtén fogadtam a kisebbség vezetőit. E kihallgatások befejeztével nem látok indokot arra, hogy megváljak attól a kormánytól, amely a képviselőházban szilárd többséggel rendelkezik és nehéz időkben közel négy éve fejt ki a hazai védelmében és az ország lakossága súlyos helyzetének lehető megkönnyítése érdekében ritka önfeláldozástól és mély hazafiságtól vezettet celtudatos működést, amiért különös elismerésemet és köszönetem fejezem ki, biztosítva Önt és a kormány többi tagját Önök irányában eddig is táplált teljes bizalmamról.

Fel szólítom a kormányt, hogy az ország ügyeit ki-probált hűségével továbbra is vezesse és megfelelő javaslatokat terjesszen előm, amelyek a nemzetnek jelen világmérkőzés sorozódó napjaiban tanúsított bámulatreméltó erőfeszítése és hazafias magatartása miatt

érezett hálás elismerésemet népjóléti intézkedések sorozatában és a választójognak oly kiterjesztésében jutassák kifejezésre, amely a magyar állam létérdekeinek tekintetbevételével a jelen nagy időknek és a nép által hozott áldozatoknak megfelelő.

Luxemburgban, 1917. április 28.

KÁROLY, s. k.

Tisza, s. k.

A királyi kéziratral kapcsolatban a Budapesti Tudósító illetékes helyről a következő közleményt kapta:

A kormány Ötelségének legkegyelmesebb meghagyásának a legrövidebb idő alatt el fog tenni és előterjeszteni fogja a szóban forgó javaslatokat.

A népjóléti javaslatok, a munkások, kadiözvegyek és árvaik érdekében teendő intézkedések kivül a nép közegészségügyi és kulturális igényeinek kielégítésére, valamint arra fognak irányulni, hogy a birtokszerzés lehetővé tételének és a munkásbiztosító intézmények reformáltassanak és kielégítenek, amihez természetesen járul a munkások szakszervezetei jogi állásának megfelelő elismerése és rendezése is.

Amellett kiváló fontosságot tulajdonít a kormány a tisztviselők illetményei, előmenetele és megélhetési viszonyai megfelelő rendezésének.

A választójog terén szóba jöhető rendelkezések megtételénél nem téveszthetjük szem elől azt a tény, hogy a magyar törvényhozás alig néhány évvel ezelőtt alkotta meg megszemenő demokratikus váasz-

törvény rendelkezéseit, hogy az irni és olvasni tudó állampolgárok ne csak husz korona adózenzusa, de nyolc hold szántóföld, vagy ezzel egyenlő jelentőségű földterület birtoka után is szavazati jogot nyerjenek és nem zárják ki egyéb olyan részletek kérdéseinek megfontolása elől sem, melynek helyes megoldása célszerűen egészítheti ki az 1913. évi választási törvény jogkiterjesztő rendelkezéseit, anélkül, hogy e törvény alapelveit megtámadja és veszélyeztesse a magyar értelmiség vezető politikai állását.

A Makói Független Ujság — 6 fillér.

A Makói Független Ujság árát, egyetértőleg a többi makói napilappal a mai nappal, azaz 1917. május 1-től példányonként 4 fillérről 6 fillérré emeljük föl.

Föl kellett emelnünk az árát, mert a folyton fokozódó kiadások erre kényszerítettek bennünket. A papír és minden más, a lap kiadásánál felhasznált anyag, nemkülönben a munkaerő oly tetemesen növelték kiadásainkat, hogy azt a 4 filléres lapárak nem fedezhették. Ehhez járult még az a körülmény, hogy a lapkihordók, — mivel a mai háborús drágaság miatt az eddigi jutalékokból nem tudtak megelégedni keresetük jutni, magasabb jutalékokat követeltek, úgy hogy jutalékokat tetemesen föl kellett emelnünk. Az eddigi 4 filléres lapárnak fele, 2 fillér a lapkihordókat illeti, s a megmaradó 2 fillér a lapkiadás költségeinek a felét sem fedezte. Ezért voltunk kénytelenek a Makói Független Ujság árát 6 fillérré fölemelni s hisszük, hogy közönségünk méltányolva ezen kényszerhelyzetünket s ismerve beresztelés, önzetlen és mindenben a közjavát célzó törekvésünket továbbra is kitart mellettünk és a 6 filléres Makói Független Ujságot, mely országos viszonylatban publicitás és kvalitás dolgában vezetőhelyen áll, éppoly szép számban vásárolja és olvassa, mint ennek előtte.

Fiatalkorú és leányok lapkihordásca felvételnek a kiadóhivatalban.

Az angolok nagy veszteségei.

A német vezérkar legújabb jelentése.

(Hivatalos jelentés.) BERLIN, április 29.

Nagyfőhadiszállás jelentési:

Nyugati hadszíntér:

Rupprecht bajor trónörökös hadseregparancsnoka:

Az április 20-ik nagy támadások meghívultak után az angolok csak egyes támadásokra vállalkoztak. Opper ellen a Douaiból Arrasba vezető úttól északra a heves vetélkedés tárgyát képező helyek ellen intezett négyszeres rohamban merítették erajüket a falu kezükön maradt, a Scarpe mindkét partjára a tüzérség állandó erős harci tevékenységet fejtett ki, angolok április 28-iki vesztesége óvatos becslés szerint több mint 6000 ember, akik állásainkban és állásaink előtt elestek, ezek kivül csapataink több mint 1000 foglyot és 40 géppuskát szállítottak be, 10 páncélos kocsi pedig elpusztítottunk.

A német trónörökös hadsereg arevonala:

Tüzérségi harc a Sorissontól a Suippe'ig a déli észak felé kevéssé szünettel fokozódott.

Keleti harctér:

Különös esemény nem történt.

Macedón harctéren:

A Prespa tó és a Cserna között élénk tüzérségi tevékenység egyik harci repülőgépeink mely Cserna Lajbasban fekvő támaszok és vasutvonalak ellen intézett sikeres légitámadásokról tért vissza. Lejött két repülőgép.

LUDENDORFF.

BUDAPEST, április 28.

Keleti harctér:

A keleti fronton a helyzet változatlan.

Olasz és Délkeleti harctér: Nincs ujság.

Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese.

Cseresnyés János halála.

Május elsején temetik.

Változatlanul a eseményekben gazdagon lezárt életútja után hirtelen meghalt Cseresnyés János Makó egykori kitűnő rendőrkapitánya, meghalni. Pihenni jött oda, ahol, még csak nem is oly régen oly nagy társadalmi fellendülés s ka-

vargás volt ép körülötte, épp az ő neve körül.

Politikai nagy ellenfelünk volt, de erős jellemű nemcsak ellenfél, hanem halálakor részvételt hajltuk meg lobogókat.

Cseresnyés János tipikus ember volt. Erős jellem. Igazi ur, jóbarát, kedves, okos, aranybíró talpig ember, akit aki ismert igazán, csak szeretni tudott.

Mint márkólovász házi szolgabíró került az akkor igen falusias kertek közötti meszós makói rendőrség élére, amelyet csakhamar modernebb alapokra fektetett s szervezett, az ő általa szervezett

endőség igen kitűnő magatartás a makói viszonyoknak, mint rendőrkapitány szigorú és igazságos volt.

A régi jóvilág szigorú, de igazságos s jóakarú bírja. Szeretők is alárendeltjei s szerette a makói gazdaspis. Az abszolút igazságot keteste azért ragaszkodtak is hozzá. Nem vetők körül detektívek, mégis pusztán a szabályosság s felelősség volt a büntetések világában.

Egyenes jellemű nem tűrte a becsületet, az alázatosságát. Keményen gőrcsözött tisztviselő volt, aki hivatalát nobiles officiumnak tekintette s aki hivatalát nem a rideg paragrafusok szerint vesztette, hanem az életviszonyok s alakulások szerint intézkedett. Nem volt szükség a titkos rendőrré, az a paragrafusok s törvények. Okos, erőteljes intézkedései s intézkedései legtöbbnyire az ellenséget is megnyugtatták.

Feltesztésből áll s mikor hosszabb ideig a polgármestert helyettesítette az asztaljáró helyettesítési díját nem fogadta el hanem a Kossuth szobor alap javára adományozta akkor, midőn a tisztviselői választások sbbésként: dolgoztak s az 8000 korona körüli helyettesítési díssal igen nagy pénz volt annak a tisztviselőnek, akinek vagyona nem volt a feltesztésből áll.

Nagy part volt annak idején Justa Gyulával Makó város nagyszabású képviselőjével vívott pártadala.

Egy törvényhatósági bizottsági ülésen szövegkötés és más nésp. Földművelésügyi pártjait vitatta, annak Justa Gyula súlyos sérülésével végeződött. Megszégyenült Cseresnyés is.

Később a Fajárvány kormány alatt Csanád megyének a király által kinevezett főispánja lett. Ezen korszakban való működés sokkal irisebb még a közönség előtt mint az újabb előzőkénak. Kitűnő munkát mutat midőn pihenési jog háza nem mondhat fellette, azt megtette Csanád vármegyében midőn halálakor a gyászmozgást sem tüstelt ki egykori aljegyzőségért egykori főispánjásért szövegkötés.

Akkori politikai működését talán mi támadtuk a legjobban. Kínéletlenül, elkeseredetten s a legnagyobb vehemenciával, de most midőn örökre pihenni tört, elismerjük, hogy miat ellentét jellemes nemcsak ellenfél volt aki előtt az ellenség is részvételt hajtsa meg a lobogóját.

Cseresnyés János 68 évet élt. Feltesztésje, hogy betegkedett s most midőn közeleg az élete utolsó óráit hasaványgódott Makóra, ahová a nyúl kellemes emlékek fűstte.

Itt élte le ifjúságát, itt vágyolt pihenni. Pár nap előtt hirtelen háza nagybeteg mikor meg is írta, hogy nagy beteg. Vasárnap hajnalban váltotta meg a halál szeszavódásaitól.

Temetése május elsején lesz, délután négy órakor mikor biszonyára nagy tömeg kíséri utolsó útjára Makó egykori népszerű főkapitányát: aki — mindenképpen — barát és ellenség részéről — jár az utolsó részvételtjes üdvözlés.

A polgármester hirdetménye a választók össze- írásáról.

Gyambos Ignác dr. polgármester ma következő hirdetményt teszi közzé:

Közhírvé tesszük, hogy a makói választókerületre azelőtt 1918. évi országgyűlési képviselő választások ideiglenes névjegyzék és a kilgázítottak névjegyzékére folyó évi május hó 16-tól június hó 14-ig beszerölésig Makó város közigazgatási iktatói hivatalában közszemlélésre kitétetik s az e fentl. idő alatt napoként reggel 8 órá-tól déli 12 óráig mindenki által megtekinthető s közszemlélés után 2 órától 6 óráig lezármelható.

As ideiglenes névjegyzék ellen felszólalással lehet adni, a felszólalásokra pedig észrevételek tehetők.

A felszólalások Makó város központi választmányához címezve Makó város polgármesterénél 1917. évi május hó 16-tól ugyane hó nap 30-ig beszerölésig az eszre vonatkozó észrevételek pedig 1917. évi május hó 16-tól június hó 14-ig beszerölésig írásban nyújthatók be.

A felszólalások benyújtásától kezdve folyó évi június hó 14-ig beszerölésig a fentl. helyen szüntelen közszemlélésre tételnek ki s azokat mindenképpen megtekintheti s a déli utáni órákban lezármelhatja.

As ideiglenes névjegyzék ellen az 1917. évi XIV. t. c. vonatkozó rendelkezései értelmében saját személyét illetőleg mindenképpen felszólalhat.

Ezenkívül annak, aki az ideiglenes névjegyzékbe fel van véve jogában áll a névjegyzékbe történt minden tévedés, vagy kihagyás miatt felszólalni.

A felszólaló köteles felszólalását indokolni, illetőleg bemutatni azokat az okirati bizonyítékokat, amelyeknek megszerzése egyezkednek módjában állhat, azokra a bizonyítékokra pedig, amelyeknek megszerzése az egyeseknek nem állhat módjában, aként köteles felszólalásában utalni, hogy azok feltárthatók legyenek.

A felszólalás oly változásokra is alapítható, amelyek az összeírás óta állottak elő s a felszólalásban új bizonyítékok is felhozhatók.

Minden felszólalás csak egy-egy személyre vonatkozik s az észrevételeit is minden felszólalásra külön kell benyújtani a felszólaló amennyiben kívánja, a felszólalás átvételéről államnévnyit kap.

Kelt Makó város központi választmányának 1917. évi április hó 23-án tartott üléséből.

NAPI HIREK

Május elseje a munkásság ünnepe.

Május elsején a munkásság nagy ünnepén, mi is együtt érzünk a tömegekkel s pine-nünk munkásainkkal. Május másodikára tehát nem jelenünk meg: Legközelebbi számunk csütörtökön reggel, az az 3-án jelenik meg.

Dohánytermelők figyeimébe. A batonyai dohány beváltó hivatal megkeresése folytán értesítetnek a dohánytermelők, hogy ha dohány zsinegre volna szükségük forduljanak a „Magyar dohányújság szerkesztőségéhez“ (Budapest I. Lisznyay utca 14 sz.) s címvasúti állomás és a kivánt mennyiség megjelölésével. Ugyanis a magyar dohányújság szerkesztőségének sikerült egy ismerős kereskedő zsineg készletéből mintegy 50 q. használt, de jó karban levő 5-6 m. hosszú dohány zsineget — rövid időre — olyképp lekölnie, hogy az a dohányújságra való tekintettel a zsineget jutányos áron vagyis kilogramenként 9 koronáért (helyt Budapesti) adja.

Anyakönyvi hírek. Elhaltak: Herváth István 77 éves, Berbély Jánosné Vidács Vik-tória 60 éves, özv. Káposzta Józsefné Kiss Juliánna 65 éves, Ferrai Mihály 75 éves, Szabó Erzsébet 17 éves, Cseres János 63 éves, Lévai Imréné Zaida Juliánna 38 éves.

Értesítés. Panamakal-pok érkeztek nagy választékban, u. sz. eredeti modellek minden divat színben. Tisztelettel: Weiszmann Malvin. Telefon 174 szám.

Egy 14-15 éves leány mindeneknek felvétetik Szt. János-tér 34. sz. a.

REGÉNY.

137. fejezet.

Helén és Márta.

A tolvajnak vélt ember ki akarta magát szabadítani, egyben a kloroformos kendővel Boppé orrát kereszt. Az utóbbi azonban már tudta hánydán áll a fejét gyorsan félrehajlva, lábával olyat rugott az illetőre, hogy menten összerogyott.

A lárma nagy sietve jött Misi Szappanos az ágyat, melyet neki Terenti kijelölt, úraszen találta. De miután tervük most már ugyanis megváltozott, ugyanazon az uton, melyen bejött, gyorsan el is menekült, társát a csávában hagyva. A kapukulcs nála lévén, gyorsan ki is menekült az utcára.

Boppo eszalatt rávetette magát a másikra s őt a földre tepervén irtózatossággal meggyemroszta.

Misi sietve gyertyát gyújtott. Annak világa mellett megnézték a tolvajt. Misi rögtön ráismeri.

— Terentit kiáltá meglepetve. — Tahát ismered őt? kérdé Boppo.

— Ismerem — az abból a kompániából való, amely engem bajba vitt!

A nagy lárma a bábszobák is ijedten jöttek elő.

Terenti nagynehemen feltápaszkodott, látta, hogy Szappanos őt eszerben hagyta s az dühbe hozta őt.

— Patsy ur! mondá. Legyenek csendesen, majd én aztán mondom valamit.

(Folyt. köv.)

Lakóház és belsőség bérbeadása

A Kenyérváron, a Hirsfa-utcában levő lakóház és a hozzá tartozó, körülbelül 1 holdnyi belsőség (régi izr. temető) i. é. október 24-étől számított 3-5 évre i. évi május 6-án délelőtt 11 órákor a tulajdonos izrael szent egy-let helyiségeiben tartandó árlejtésen bérbe fog adni. Az árlejtés csak az ajánlattevőre kötelező.

NYILT-TER.

NYILATKOZAT.

Alulírott Apjak István ezen-nel kijelentem, hogy tőlem külön élő feleségemnek Apjak Istvánné Szirbik Rozáliának senki semmiféle hitelt ne adjon és semmiféle porciát meg ne vegyen tőle, mert felelősséget értek nem vállalok.

Makó, 1917 április 29.

Apjak István.

Elveszett

egy sötét vörös tarka másfél éves úszó borjú. Aki tud róla jelentse a tulajdonosnál Zrínyi utca 39.

Czene Jánosnál,

vagy pedig a városházán.

Rakosy Ferenc

tanulja, hogy nála állandóan aranka-mentes

heromagot

szőlő kapál, egy kisbányában, mint magyarban. Értekezni lehet Várodi-utcai vendéglőjében.

Makói Városi Színház

Telefon szám: 131

A legközelebbi előadás csütörtökön.

Előadások este 8 órákor, vasárnaponként este 8 órákor. Vasárnap két előadás: fél 6 óra este 8 órákor.

A Buza Pista-féle igen jóforgalmu koresma, melyet újból megnyitottam, házza együtt, kedvező feltételekkel eladó. Értekezhetni: Hajnal-utca 9

Ablakredőnyök önműködővel

minden nagyságban kaphatók Fallagi-cégnél

Hirdetések

felvételnek

a kiadóban.

Marhabőrt,

léhbőrt, juhőrt, nyulbőrt, báránybőrt, cakkbőrt és mindenféle bőrt és gyapjút, a legmagasabb napi áron vesznek.

Löwenstein Ármin
Deák Ferenc- u 48 szám.
Nőruka bormérés mellett.

1848 eredeti toalett modell
készi a Budapesti Bazár
egy ávfolyamában. Előfizetési
ára negyedévre: 350 korona.
Ingyen mulatványsámat küld a
„Budapesti Bazár” kiadó-
hivatala, Budapest, VIII.,
Baross-utca 22. szám.

Két három kilónc 7000
vetemény alá keresztetik
Cim a kiadóhivatalban

Dísztagozás kezéi vállalat.	
KISS KÁROLY	
dísztemelkezési vállalata.	
Makó	Főtér
<p>Temetések rendezését a legegyszerűbbtől a legpompásabb kivitelig pontosan és jutányos áron végez. Ravatalozások pompás elrendezése! Érc- és fákopertó raktár!</p> <p>Gyász esetekben tessék teljes bizalommal fenti céghez fordulni.</p>	
Pontos kiszolgálás.	

Jó házból való

fiu tanulónak

felvétetik a

Makói Függel-

len Újság

nyomdájában

Makói Független Újság

nyomdai műintézete

Nyomtatványok gyors és pontos elkészítése

Telefon szám 124.